

Mr. sc. Vlado Smoljan (1926.-2008.)

Vlado Smoljan rođen je u Zagrebu 1926. godine, a umro je 27. 9. 2008. u Mostaru. Potječe iz poznate mostarske obitelji Smoljan u kojoj je u 20 stoljeću poniklo nekoliko uglednih ličnosti. Njegov otac dr. Rade Smoljan bio je ugledni mostarski odvjetnik, političar i gospodarstvenik. Posebno se bavio agrarom u Hercegovini. Na tu temu je u časopisima i novinama pisao o hercegovačkom duhanu i melioraciji hercegovačkih polja. Dr. Bariša Smoljan sin Radina strica, odvjetnik i istaknuti HSS-ovac, te je bio i ministar u vladi Cvetković-Maček 1939.-1941. godine. I Rade i Bariša

bili su veliki borci protiv svake diktature i istinski zaštitnici “malog čovjeka”. Kao takve nijedna ih vlast nije previše voljela, pa su često zatvarani, posebno Bariša. Njega su zatvarale sve vlasti od Austrougarske do socijalističke Jugoslavije.

I Vlado je u shvaćanju slobode i ljubavi prema Mostaru, Hercegovini i svome narodu sličan njima. U njihovu karakteru shvaćanja slobode i brige za svoje sugrađane, hercegovačku sirotinju kao da ima nešto prometejsko. Prometej je ukrao vatru sa neba i naučio ljude da se koriste njome čime je izazvao bijes bogova, odnosno moćnika. Sam Prometej u Eshilovoj tragediji “Okovani Prometej” između ostalih dobročinstava koje je dao ljudskom rodu progovara sljedeće: “I ponajbolji izum ljudstvu nadoh - broj, naučih ga na slova pisanoga moć, i pamćenje mu dadoh, majku znanja svih”. Vlado je nevjerovatno cijenio knjigu i drugima omogućavao i pomagao da dođu do nje, što ga je posebno činilo sretnim. To mogu potvrditi iz vlastitog iskustva. Godine 1981. iz tiska je izašla vrlo dobro primljena i od kritike i od čitatelja foto-monografija “Hercegovina” u kojoj je Smoljan napisao odličan tekst pod naslovom “Privredni razvitak

Hercegovine”. On je u to vrijeme bio predsjednik Osnovne privredne komore Mostar. Komora je izdašno financijski pomogla izlaženje ove monografije. Prilikom neke prigode našao sam se u Komori. Zadovoljstvo sa kojim mi je darovao monografiju i danas mi je u sjećanju. Takvo zadovoljstvo može imati samo čovjek koji neizmjereno voli knjigu, ali želi da i drugi osjete tu sreću. U ovom slučaju gore citirane Prometejeve riječi najbolje ilustriraju duh Vlade Smoljana. Ideja prometejstva upravo odgovara životu i dijelu Rade, Bariše i Vlade Smoljana, a to je borba protiv sile i nepravde, predvodnička uloga u naprednim i oslobodilačkim težnjama.

Vlado Smoljan je po obrazovanju inženjer građevinarstva, a u životu je bio graditelj, gospodarstvenik, ekonomski analitičar, znanstvenik, pisac i pjesnik. Građevinski fakultet je završio u Zagrebu 1955. godine, a magistrirao 1975. na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Obnašao je dužnost građevinskog inženjera - statičara. Projektirao je više industrijskih objekata i mostova na prometnicama kao i nogometni stadion u Mostaru. Bio je direktor “Projektanta” u Mostaru (1958.-1960.), generalni direktor GP “Hercegovina” u Mostaru (1961.-1965.), direktor “Engineering and Kas...” u Bengaziju, Libija (1967.-1971.) i direktor mostarske ispostave poduzeća “Vranica” iz Sarajeva. Bio je dugogodišnji predsjednik Osnovne privredne komore u Mostaru. Od 1982. do 1983. je predsjednik (gradonačelnik) Skupštine općine Mostar. Od 1983. do umirovljenja 1988. je predsjednik Poslovnog odbora SOUR “Soko” Mostar. Aktivno se je bavio teorijom ekonomskog razvitka i proučavanja gospodarske problematike Mostara i Hercegovine o čemu je objavio preko 60 radova i više knjiga. Pisao je i pjesme.

Iz ekonomske povijesti Hercegovine u izdanju Gospodarske komore Herceg-Bosne od 1996. do 1999. godine izašle su mu četiri knjige pod naslovom “Poglavlja i ekonomske historije Hercegovine”. Zanimljiva je autorova posveta na početku četvrte knjige koja glasi:

“Uspomeni

mr. Zdravka Đurasovića,

mr. Ivana Jukića,

mr. Njegovana Merdže,

mr. Brane Perića,

prijatelja i suradnika iz godina u kojima smo vjerovali da smo korisni Hercegovini

Vlado Smoljan”.

Iz navedenih redaka izbija razočarenje u odnos društva prema zaslužnim ljudima ali u uspomeni se i vidi njegov karakter, da ni u kakvim okolnostima ne zaboravi svoje prijatelje i suradnike.

Godine 1998. u izdanju Gospodarske komore HB Mostar izašla je knjiga "Konceptija razvoja Hercegovine, aktualne mogućnosti gospodarskog razvitka". Tekst za ovu knjigu napisali su Vlado Smoljan i mr. Damjan Rotim.

U izdanju Matice Hrvatske Mostar izašle su mu dvije knjige godine 2001. "...I ne samo advokati (o mostarskim odvjetnicima dr. Bariši i dr. Radi Smoljanu)" i 2006. "O nekim uzrocima siromaštva Hercegovine u prošlosti (Odabrana poglavlja iz ekonomske historije)".

Društvo književnika BiH objavilo mu je 1991. godine zbirku pjesama pod naslovom "Pjesme".

Po svojoj univerzalnosti, graditelj, gospodarstvenik, ekonomski teoretičar i pjesnik Vlado Smoljan je bio čovjek renesansnog duha. Kao da je u njemu bilo univerzalnosti Leonarda da Vinci, i Leonardo je bio graditelj, učenjak, kipar i slikar. Po svom shvaćanju svijeta odudarao je od današnjeg vremena, u kojem vlada ograničenost i uska specijalnost. U sadašnje vrijeme i visoko obrazovani ljudi, vrhunski stručnjaci, su često duhovni invalidi. Vladina univerzalnost nije mu bila nikakva smetnja da se ukomponira u svijet 20. i 21. stoljeća. To je vrlina samo velikih ljudi. Bez ikakve dvojbe je jedna od najvećih ličnosti Mostara i Hercegovine na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće. Njegov život i djela to nam potvrđuju.

Stjepan Ivanković